

IRODALOM

1. Küttel D.: Gyógyszerészet 12, 14, (1968) — 2 Küttel D.: Gyógyszerészet 10, 330, (1966). — 3 B. Labancz K., Cserenyey E., Hartváni K., Kovács K., Böhm M.: Gyógyszerészet 9, 102, (1965). — 4. Kedvessy Gy.: Gyógyszertechológia. Medicina, Budapest 144. (1963). — 5. VI. Magyar Gyógyszerkönyv Medicina, Budapest (1967). — 6. Speiser P.: Pharm. Acta Helv. 43, 193, (1968). — 7. Jámbori M.: Gyógyszerészet 7, 294, (1963). — 8. Küttel D.: Gyógyszerészet 10, 330, (1966). — 9. Römpp, H.: Vegyészeti lexikon. Műszaki Könyvkiadó, Budapest (1963). — 10. Münzel, K., Büchi, J., Schultz, Z.: Galenisches Praktikum (Wissenschaftliches Verlagsgesellschaft mbH, Stuttgart 202, 1038—1046 (1959). — 11. Telegdy K. L., Török G., László R., Farkas I.: Élelmiszerek tartósítása II. Mérnöktovábbképző Intézet, Budapest (1963). — 12. Fábri I.: Tartósítóiipari mikrobiológia néhány idősebb problémája (kézirat) Felsőoktatási Jegyzetellátó V, Budapest (1962). — 13. Bálint O.: Klinikai laboratóriumi diagnosztika. Medicina, Budapest 773. (1962). — 14. Vitéz I.: Gyógyszerészet 6, 361. (1962). — 15. Wert I.: Élettan. Medicina, Budapest (1958). — 16. Borszéki B. Gy.: Élelmiszervizsgálati közlemények XII. 90. (1966). — 17. Vogel, J., Prahl, L.: Sorbinsäure als Konservierungsmittel. Veb. Fachbuchverlag, Leipzig (1969) — 18. Fischer Gy.: Gyógyszerészet 10, 221. (1965)

Пелле Элек, А. и П. Пелле: Применение сорбиновой кислоты для консервирования лекарственных препаратов приготовленных в аптеках по рецептам.

Авторы на основании литературных данных и собственных экспериментов искали возможности применения сорбиновой кислоты с целью обеспечения микробиологической устойчивости многих лекарственных препаратов приготовленных по рецептам. Они находили, что она оказалась эффективной в 0,1%-ной кон-

центрации для консервирования изученных препаратов и удовлетворяла требованиям поставленным перед консервирующими средствами. На основании результатов авторов сорбиновая кислота кажется подходящей для консервирования простого сиропа тоже. Наконец они намекают путь продолжения экспериментов.

A. Pelle nee Elek and P. Pelle: *Application of sorbic acid as a preservative of freshly prepared pharmaceuticals*

In the so-called magistral compounding of medicines as decocts, infusions, the application of some microbiological preservative seems sometimes useful. The authors demonstrated by experiments, that sorbic acid in ca. 0,1 per cent concentration is suitable for the preservation of certain freshly prepared medicaments and also of simple sucrose syrup

A. Elek Pelle und P. Pelle: *Die Anwendung der Sorbonsäure zur Konservierung magistraler Arzneimittelzubereitungen*

Die Verfasser haben aufgrund eigener Experimente und Literaturangaben die Anwendungsmöglichkeiten der Sorbinsäure zur Konservierung zahlreicher magistraler Zubereitungen herausgestellt. Sie konnten feststellen, dass sich Sorbinsäure in einer Konzentration von 0,1% verwendet als wirksames Konservierungsmittel erwies und auch den bezughabenden Anforderungen entspricht. Auch wurde Sorbinsäure zur Konservierung von Syrupus simplex als geeignet gefunden. Zum Abschluss wird die weitere Richtung der vorgesehenen weiteren Untersuchungen angegeben

(Vas megyei Tanács Gyógyszertári Központja
6/18-as gyógyszertár,
Jánosháza, Berzsenyi D u 42.)

Érkezett: 1969 XII 16.

Szervezési kérdések

Gyógyszerészet 15. 97—102. 1971.

A BUDAPESTI EGYETEMI GYÓGYSZERTÁR HÚSZÉVES FEJLŐDÉSE ÉS FEJLESZTÉSÉNEK IRÁNYELVEI

DR. ZALAI KÁROLY

A közlemény ismerteti az Egyetemi Gyógyszertár fejlődését a gyógyszerellátás, oktatás és tudományos munka vonalán 1950, a gyógyszerellátás államosítása óta. A mai Semmelweis Orvostudományi Egyetem 1951-ben vált ki a Budapesti Tudományegyetem kötelékéből; az önálló Gyógyszerésztudományi Kar 1955-ben létesült. Ezek a tények hatással voltak az Egyetemi Gyógyszertár feladatainak és jogállásának alakulására is. Az Egyetemi Gyógyszertár eredetileg az Egyetem központi intézményei sorába tartozott; ma a Gyógyszerésztudományi Kar „oktatási szervezeti egysége”. A szerző ezt a szervezési formát tartja legcélszerűbbnek mind maga a Gyógyszertár, mind a Gyógyszerésztudományi Kar és az Egyetem szempontjából. Így a Gyógyszerésztudományi Karon is megvalósult — az Orvostudományi és Fogorvostudományi karokhoz hasonlóan — az oktatás, a gyógyító-megelőző és a tudományos munka hármasszervege. Továbbiakban a közlemény áttekinti az Egye-

temi Gyógyszertár további fejlesztésére vonatkozó elgondolásokat a gyógyszerellátás, az oktatás és a kutatás területén.

*

Egyetemünk gyógyszerellátását, az Egyetemi Gyógyszertár működését, ez utóbbi 1907 évi alapításának 60 éves jubileuma alkalmából, összefoglalóan ismertetem [1]. Mégis úgy vélem, hogy az utolsó 20 év fejlődésének kiemelt bemutatása, a fejlesztés irányelveinek ismertetése két okból érdeklődésre tarthat számot.

Elsősorban azért, mert az egészségügyi felsőoktatás átszerzése során az akkori Budapesti Tudományegyetem kötelékéből 1951-ben különvált és önállósult a mai Semmelweis Orvostudományi Egyetem. Az, hogy ennek folyamányaként 1955-ben megvalósult az önálló Gyógyszerésztudományi Kar nemcsak az orvos- és gyógyszerészképzésre, hanem az Egyetemi Gyógyszertár jogállásának, feladatainak alakulására is hatott; a fejlődés mozgató rugójává vált.

¹A Budapesti Gyógyszerésznapokon 1970. november 12-én elhangzott előadás alapján készült tanulmány

Másodsorban nem kisebb jelentőségű az állami gyógyszerellátás 1950. évi megvalósításának, majd a szocialista egészségügy alapelveinek megfelelő fejlesztésének visszahatása az alapítás óta állami keretek között működő Egyetemi Gyógyszertár munkájára, feladatainak alakulására. Ez természetes következménye annak, hogy az állami egészségügy, azon belül a gyógyszerellátás széles körű kiépítése új feladatok elé állította Egyetemünkön is a gyógyító-megelőző munkát, a gyógyszeres terápiát, a gyógyszerellátást

A fentiek tükrében kívánom bemutatni a 20 év legfontosabb eredményeit, továbbá megjelölni a jövőre vonatkozó fejlesztési elképzeléseimet, melyek megvalósításához természetesen a Gyógyszerésztudományi Karnak és az Egyetem vezetőségének egyetértése és jóváhagyása szükséges

Történeti visszapillantás

Ismeretes, hogy az Egyetemi Gyógyszertárat 1907-ben alapították azzal a céllal, hogy az egyetemi klinikákat és orvoskari intézeteket gyógyszerekkel, vegyszerekkel és sebészeti kötszerekkel lássa el, és részt vegyen a gyógyszerészhallgatók egyetemi oktatásában. Az 1935-ben „Egyetemi Gyógyszerészeti Intézet és Egyetemi Gyógyszertár”-nak elnevezett és jelentős mértékben továbbfejlesztett intézmény 10 évvel később, 1945-ben kettévált. Az oktatói és a tudományos munka túlnyomóan a Gyógyszerészeti Intézet feladatává vált. Az Egyetemi Gyógyszertár elsődleges munkaköréül a klinikák és intézetek gyógyszerellátását jelölték meg. Ettől az időtől kezdve az Egyetemi Gyógyszertár igazgatója, *Csipke* professzor a „Gyógyszerészeti technológia I”, a „Receptura” elméleti oktatását látta el, továbbá heti két órás kollégiumot hirdetett és tartott orvostanhallgatók részére „Vénykészítési Gyakorlatok” címmel.

A gyógyszerellátás fejlődése

Az oktatási tevékenység csökkenésével szemben a klinikai betegellátás fejlődése következtében a Gyógyszertár gyógyszerellátó munkája mennyiségben és spektrumában is jelentős mértékben megnövekedett. Az 1950-es évek jellemzésére *Csipke* professzor 1955-ben kelt feljegyzéseiből idézek: „A gyógyszerellátás fejlődése gyógyszertechnológiai, gyógyszerellátási és adminisztratív vonalon szembetűnő. Fejlődést jelentett a steril injekciók házi előállítására, az 1954-ben létesített analitikai és gyógyszervizsgáló laboratórium, ahol a beérkező gyógyszerek ellenőrzését végezzük el, továbbá bevezetésre került a Gyógyszertárban előállított készítmények MEO vizsgálata is. Anyagellátási vonalon fejlődést jelentett a tervgazdálkodás bevezetése mind a beszerzés, mind az ellátás vonalán, a gyógyszerek felhasználásának nyilvántartása, a klinikai gyógyszerfelelősi hálózat kiépítése, és még sok más olyan újítás és intézkedés, amely az Egyetemi Gyógyszertár munkáját a szocialista népgazdaság gépezetébe építette be [2]”.

Az 1960-as években hasonló további fejlődést jelentett két új laboratóriumi osztály létesítése: 1966-ban állítottuk fel az infúziós és 1969-ben a

galenusi laboratóriumot. Lényegében e két új osztály felállításával az Egyetemi Gyógyszertár alkalmassá vált mindazon gyógyszerkészítési feladatoknak az ellátására, amelyeket a korszerű klinikai betegellátás igényel.

A gyógyszerellátási munka alakulására néhány adatot kívánok bemutatni, feltüntetve az 1951. és az 1970. évi adatokat (I. táblázat).

I. táblázat
Az Egyetemi Gyógyszertár fejlődésének mutatószámai

A mutató megnevezése	1951	1970	Bázisindexszám (%)
Klinikák száma	17	25	147
Intézetek száma	18	22	122
Országos intézetek száma	2	7	350
Ágyszám	2 415	3 364	139
Ápolási napok száma	680 221	972 000	143
Ambuláns rendelések száma	—	233 900	—
Gyógyszerfelhasználás Ft-ért.	3 762 000	26 500 000	704
Dolgozók száma összesen	23	44	191
ebből:			
oktató	1	8	8
gyógyszerész	10	4	40
gyógyszertári asszisztens	—	8	—
vegyészmunkás	—	2	—
asszisztensjelölt	—	6	—
adminisztrátor	3	4	133
betanított munkás	4	6	150
segédmunkás	5	6	120

A laboratóriumi munka 1970. évi helyzetét a II. táblázat mutatja be. Az adatok a január 1-től szeptember 30-ig terjedő időszak munkája alapján extrapolált éves adatokat tükrözik.

A gyógyszerügyi szervezés oktatásának fejlődése

A gyógyszerellátási munka 20 év alatt nemcsak mennyiségben növekedett, minőségében fejlődött, hanem spektrumában is szélesedett. A szocialista egészségügy követelményeinek megfelelő fejlődés következtében szükségessé vált, hogy munkánkat szervezettebben végezzük. Ez megkívánta, hogy a gyógyszerellátási, gyógyszeres munkaszervezés elméletével és gyakorlatával is foglalkozzunk.

Hasonló, de jelentősen nagyobb erővel ható igény jelentkezett az államosított közforgalmú gyógyszeres munkák, az azokat összefogó, újonnan felállított megyei gyógyszeres központok esetében is. Az eltérő gazdasági működési formától eltekintve a gyógyszeres központok gyógyszerellátási feladatai sok tekintetben hasonló az egyeteméhez: feladatuk az állami gyógyszerellátás megszervezése, szakmai irányítása, a gyógyszergazdálkodás, a ga-

II. táblázat

Az Egyetemi Gyógyszertár laboratóriumi tevékenysége

Recepturái készítmények	Solutio	9 520	
	Oculo-, oto-, nasogutta	3 700	
	Pulvis	2 120	
	Unguentum	2 040	
	Infusum, decoctum	780	
	Emulsio, suspensio	240	
	Suppositorium	180	
	Összesen	18 580 tétel és egység	
Galenusi készítmények	Solutio	7 000 kg	
	Unguentum	3 800 kg	
	Suspensio	120 kg	
	Extractum	45 kg	
	Egyéb	695 kg	
		Összesen	11 960 kg
	Suppositorium	246 300 db	
	Összesen	750 előállítási tétel	
Infúziós készítmények	Összesen 68 100 liter, 88 100 egység (pala), összesen 1134 előállítási tétel		
Kémszer- és diagnosztikai készítmények	Összesen 2520 liter, 3830 egység (pala), összesen 560 előállítási tétel		
Gyógyszer-vizsgálatok	Beérkező gyógyszerek tájékoztató gyorsvizsgálata	2670	
	Saját készítmények fizikai és kémiai minőségvizsgálata	1220	
	Saját infúziós készítményeink sterilítási vizsgálata	256	
		Összesen	4146 vizsgálat

lenusi és gyógyszerellenőrző laboratórium üzemeltetése, átlagosan 50–100 gyógyszertár gyógyszerellátása a központi raktárból. Az Egyetemi gyógyszertár (egyes osztályai: recepturái-, galenusi infúziós-, gyógyszer-ellenőrző, gyógyszeralapanyag gyógyszer-különlegességi osztály) a fentiekben vázolt fejlődés után hasonló feladatokat lát el, de ellátási területe nem a közforgalmú gyógyszertárak, hanem 25 klinika, 22 elméleti intézet és 7, az Egyetem költségvetésében működő orsz. intézet.

A gyógyszerellátás szervezésével egyre több helyen foglalkoztunk elméletben és gyakorlatban egyaránt. Ez szükségszerű, hiszen mind a közforgalmú, mind az intézeti gyógyszertárak szakmai és gazdasági munkájának szervezése, irányítása és ellenőrzése sokkal szerteágazóbb ismeretanyagot és feladatot jelent, mint 20–30 évvel ezelőtt, mert az állami gyógyszerellátás ma fokozott követelményeket támaszt a területen dolgozókkal szemben. Hamarosan az is nyilvánvalóvá vált, hogy a gyógyszertári munkaszervezés, a gyógyszerügyi szervezés ismereteit a gyógyszerészhallgatóknak is el kell sajátítaniuk, hogy alkalmasak legyenek a gyakorlati gyógyszerellátási feladatok elvégzésére. Ez tette szükségessé a „Gyógyszertári üzemszer-

vezés”, majd a „Gyógyszerügyi szer vezéstán” tárgyak bevezetését.

A tárgyak oktatását először külső megbízott előadók látták el, majd 1962-től az Egyetemi Gyógyszertár adjunktusa. Ez a körülmény eredményezte azt a felismerést, hogy a gyógyszertári munkaszervezés egészének és részleteinek egyetemi oktatása — mivel azzal egyik intézet sem foglalkozott — legcélravezetőbben az Egyetemi Gyógyszertárban valósítható meg, ahol a fentiekben már vázolt, szerteágazó gyógyszerellátási tevékenység folyik. A gyógyszerellátó munka felőleli és gyakorlatban alkalmazza mindazon ismereteket, melyeket a hallgatók 4 éves tanulmányaik alatt a különböző tanszékeken mint a gyógyszerészet önálló tudományágait tanulják, elsajátítják. Az Egyetemi Gyógyszertár munkájában lényegében a legfontosabb gyógyszerészeti tudományterületek gyakorlati alkalmazásának a lehetősége adva van, s ezt a hallgatók oktatásában fel lehet használni.

A gyógyszerügyi szervezés eredményes oktatása érdekében szükségessé vált az elméleti tananyag új kialakítása, amely először 1963-ban, majd másod ízben 1965-ben történt meg. Az oktatás alatt szerzett tapasztalatok azt bizonyították, hogy nem elegendő a tananyag elméleti oktatása; a hallgatók felkészítését a gyakorlati életre megkönnyítené a tárgy egyes, praktikus részeinek gyakorlatok formájában való ismeretése. Erre 1969-ben került először sor, amikor az időközben kinevezett tanársegédek segítségével megvalósítható volt a gyakorlati foglalkozás a hallgatókkal tanulókörönként, tehát 20–22-es csoportokban.

Az Egyetemi Gyógyszertár oktatási munkájának kiszélesítése érdekében — amennyire a helyi adottságok megengedték — igyekeztünk növelni azoknak a gyógyszerészhallgatóknak a számát, akik kötelező gyógyszertári gyakorlatukat az Egyetemi Gyógyszertárban végeztetik. Az államvizsga előtt álló gyógyszerészhallgatók jobb felkészítésére, gyógyszeres gyakorlatuk fejlesztésére az elmúlt évben új jegyzetet dolgoztunk ki „Gyógyszertári munkaszervezés” címmel. A jegyzet kísérleti jellegű, és célja, hogy a féléves, államvizsgát megelőző gyakorlati időszak alatt rávezesse a hallgatókat a gyógyszertári munkaszervezés legfontosabb részfolyamatainak gyakorlati elvégzésére és az azzal kapcsolatos megfigyelések, jelenségek feljegyzésére. A jegyzet mintegy 20 tárgykörben foglalja össze a gyógyszertári munka legfontosabb részeleleit.

A tudományos munka fejlődése

Az oktatói munka fejlődéséhez csatlakozik az Egyetemi Gyógyszertár tudományos munkája is. Itt elsősorban ki kell emelni még az 1950-es évekből Csipke professzor tevékenységét, aki elsősorban a recepturái technológiával foglalkozott. Ennek eredményeképpen „A Gyógyszerész” című szaklapban folyamatosan megjelentek közleményei, amelyek a hallgatókkal való társasági melletti foglalkozáshoz adtak nagy segítséget. A kutatást a recepturái gyógyszeres technológiai témák körében az utóbbi években is folytattuk, főleg a klinikai gyakorlatban előforduló készítmények előállításá-

val és stabilizálásának kidolgozásával kapcsolatban. Az infúziós terápia fejlődése szükségessé tette több infúziós készítmény technológiájának, stabilizálásának kidolgozását is. Ezek mellett az utóbbi években egyre több gyógyszerügyi szervezési és gyógyszerügyi munkaszervezési témával foglalkoztunk, amelyeket a szaklapokban, kongresszusokon publikáltunk is.

A tudományos munkához kell sorolni elsősorban az utóbbi 5–6 évben a gyógyszerügyi szervezési témakörben készült gyógyszerészdoktori értekezéseket, amelyeknek száma 13. Évente átlagosan 2–3 gyógyszerészdoktori értekezés készült el, ill. ennyit fogadott el a Gyógyszerésztudományi Kar. Nem kisebb jelentőségű a tudományos diákköri munkák előkészítése, ill. vezetése, amit egy-egy tanársegéd végez. Évente átlag 2–3 gyógyszerügyi szervezési tárgyú diákköri munka készül el; közülük több már rektori dicséretben, elismerésben is részesült.

Az Egyetemi Gyógyszertár jogállása

Az eddig elmondottakon kívül ki kell térnem a három karral rendelkező Orvostudományi Egyetemen az Egyetemi Gyógyszertár jogállásának fejlődésére is. 1964 elejéig az Egyetemi Gyógyszertár az egyetem központi intézményei sorába tartozott. Az 1964. április 29-én tartott egyetemi tanácsülés tárgyalta először az Egyetemi Gyógyszertár jogállásának és ügyrendjének kérdését. Dr. Törő Imre rektor 1964. május 8-án kelt leiratában közölte a Gyógyszerésztudományi Kar dékánjával, hogy az Egyetemi Gyógyszertárat szervezetileg a Gyógyszerésztudományi Kar dékánjához csatolja. Kérte a dékánt, hogy az ügyrendi tervezetet az új szervezeti változtatás figyelembevételével készíttesse el, a kari tanácsülésen tárgyalja meg és terjessze az Egyetemi Tanács elé.

A dékán dr. Pandula Egon professzor elnökletével a tervezet előkészítésére bizottságot jelölt ki. Az előkészített tervezetet 1964. október 17-én először a Kari Tanács, majd november 18-án az Egyetemi Tanács is megtárgyalta és elfogadta. Ennek alapján dr. Sós József rektor 1964. november 20-án kelt leiratában megküldte a Karnak a jóváhagyott ügyrendet, amely szerint az Egyetemi Gyógyszertár a gyógyszerellátás szakmai, oktatási, tudományos feladatai elvégzése tekintetében közvetlenül a Gyógyszerésztudományi Kar dékánjának van alárendelve, gazdasági és ügyviteli vonatkozásban pedig a gazdasági rektorhelyettesnek [3, 4].

Az Orvoskar alapításának 200 éves jubileumát 1969-ben ünnepeltük, amikor Egyetemünk felvette a Semmelweis Orvostudományi Egyetem nevet. Ez szükségessé tette az Egyetem szervezeti és működési szabályzatának új kidolgozását. A kidolgozott új szervezeti és működési szabályzatot az egészségügyi miniszter első helyettese jóváhagyta és az 1970. szeptember 1-vel életbelépett. A szabályzatban az Egyetemi Gyógyszertár jogállása egyezik a már 1964-ben lefektetett alapelvekkel. Ennek megfelelően az Egyetemi Gyógyszertár a Gyógyszerésztudományi Kar intézménye, a szabályzatban a klinikák és intézetek vonatkozásában is bevezetett új nomenklatúrának megfelelően:

„oktatási szervezeti egység.” Az Egyetemi Gyógyszertár szakmai, oktatási, tudományos feladatainak ellátása tekintetében közvetlenül a Gyógyszerésztudományi Kar dékánjának, klinikai gyógyszerellátási kérdésekben a klinikai rektorhelyettesnek, gazdasági és ügyviteli vonatkozásban pedig a gazdasági rektorhelyettesnek van alárendelve [5].

Úgy vélem, ez a leghelyesebb szervezeti forma, mind az Egyetemi Gyógyszertár, mind a Gyógyszerésztudományi Kar, mind az Egyetem számára. Az Egyetem hármass feladata az oktatás, a gyógyítás és a tudományos munka. Addig, amíg az Általános Orvostudományi és Fogorvostudományi Karokon a hármass feladatok egysége a klinikák egyes karokhoz való tartozásával eleve adva volt, addig a Gyógyszerésztudományi Karon ez csak azóta valósult meg, amióta az Egyetemi Tanács, ill. az új szabályzat az Egyetemi Gyógyszertárat a Gyógyszerésztudományi Karhoz csatolta. Ezt megelőzőleg a Gyógyszerésztudományi Kar intézményei az Egyetem hármass feladatai közül csak az oktatási és a tudományos feladatokat látták el. Az Egyetemi Gyógyszertárnak a karhoz történt csatolásával, az Egyetemi Gyógyszertár gyógyszerellátási munkájával teljessé vált Karunkon belül is az Egyetem hármass feladatainak teljesítése. Ez a szervezeti változtatás a Kar számára is előnyös és szükségszerű volt, mert ezzel az Egyetem teljes feladatkörének megfelelő funkciót tud ellátni, a másik két Karhoz hasonlóan.

Az elmondottaknak megfelelően az Egyetemi Gyógyszertár jelenleg az Egyetem szervezetében hasonló jogállású intézmény a Gyógyszerésztudományi Karon, mint a két orvostudományi karon a klinikák. Feladata az orvos gyógyító-megelőző munkájának gyógyszerészeti vonatkozásban megfelelő gyógyszerellátás, továbbá a gyógyszerészhallgatók oktatása és a tudományos munka.

Fejlesztési elgondolások

Az Egyetemi Gyógyszertár jogállásának rendezése meghatározólag hat az intézet jövőbeni fejlesztésre is. A továbbiakban a fejlesztésre vonatkozó elképzeléseimet kívánom röviden összefoglalni.

A klinikai gyógyszerellátásnak a gyógyszeres terápia alakulásának megfelelően kell fejlődni. A gyógyszerellátást szolgáló laboratóriumi osztályok, így a recepturái osztály, a galenusi osztály, infúziós osztály munkáját mind minőségében, mind mennyiségében az igényeknek megfelelően tovább kell fejleszteni. Hasonló fejlesztési feladat vár a kémiai osztály munkájára is. A kémiai osztály eddig nagyrészt analitikai célokra szolgáló reagensket, mértékladatokat, mérőoldatokat, és kisebb mennyiségben orvoslaboratóriumi diagnosztikai célokra szolgáló reagensoldatokat, összehasonlító oldatokat állított elő. A fejlesztés útját elsősorban abban látom, hogy az Egyetemünkön nagy számban működő rutindiagnosztikai laboratóriumok munkájához szükséges összes reagensoldatot és elsősorban az összehasonlító, ún. standard oldatokat előállítsuk. Ezzel elő tudjuk segíteni a klinikák laboratóriumi diagnosztikai munkájának pontosságát és főleg egyező voltát

Az Egyetemi Gyógyszertár gyógyszer-ellenőrzési munkája eddig legnagyobb részét fizikai, fizikai-kémiai és kémiai vizsgálatokra terjedt ki, és csak kisebb mértékben alkalmaztunk mikrobiológiai, sterilitási vizsgálatokat. A fejlesztés útja: a mikrobiológiai és ártalmatlansági vizsgálatoknak az eddiginél sokkal nagyobb mértékben való kiterjesztése.

Az ellátási munkák kapcsán külön területnek tekinthető az egyetemi klinikák vérellátása. Ez jelenleg nem központosított; az egyes klinikák közvetlenül szerzik be a működésükhöz szükséges vértérszűrtvényeket. Fejlesztési terveinkben szerepel a vérellátásnak az Egyetemi Gyógyszertár munkájába való bekapcsolása, és ezzel a vérellátás biztonságosabbá, egységesebbé tétele.

Tekintettel arra, hogy Egyetemünk néhány klinikája már dolgozik izotópanyagokkal, és a VI. Magyar Gyógyszerkönyv is hivatalossá tette az izotópgyógyszereket, felmerül és szükségessé válik az Egyetemen belül az izotópgyógyszerekkel való ellátás rendezése. Az egészségügyi miniszter vonatkozó utasítása alapján tervbe vettük gyógyszerész felügyelete mellett végezhető gyógyszerészeti műveletek elvégzését az Egyetemi Gyógyszertár erre a célra felállítandó osztályán. A munka egy „B szintű” izotóplaboratórium felállítását teszi szükségessé.

Utolsónak említem, bár jelentőségében előkelőbb helyet érdemel, az Egyetem egész gyógyszerellátási tevékenységének gépi adatfeldolgozását. Ennek megvalósítása lehetővé tenné, hogy az Egyetemünk összes klinikájának és az egyes klinikáknak a gyógyszeres terápiáját, gyógyszerfelhasználását értékeljük és abból következtetéseket vonjunk le. A gépi adatfeldolgozás bevezetésének elsősorban a gyógyszeres terápia szempontjából van tehát nagy jelentősége. Rá kell azonban mutatnom a gépi adatfeldolgozásnak gyógyszergazdálkodási, pénzügyi, gazdasági, elszámolási vonatkozásban mutatkozó nagy jelentőségére is. Gépi adatfeldolgozás esetén a központi készletek kialakítása, azok nagyságának változása, az utánpótlás biztosítása és az összes folyamat könyvelése, gazdasági elszámolása, pénzügyi nyilvántartása a jelenleginél sokkal egyszerűbbé, bármikor értékelhetővé és gyorsabbá válik.

Az oktatási munka továbbfejlesztésében szeretnék a már évek óta megkezdett úton előrehaladni. A gyógyszerügyi szervezés oktatásának célja a hallgatók közt kialakítani azt a szemléletet és tudást, amely lehetővé teszi, hogy a gyógyszerellátás különböző szakterületein működésük során szabályszerűen járjanak el, képesek legyenek szervezési feladatok ellátására, gyógyszerügyi szervezési tudományok művelésére. E cél elérése érdekében az 1968 decemberében jóváhagyott gyógyszerész tudományi kari oktatási program alapján már megtettük az első lépéseket a gyógyszerügyi szervezés oktatásának módosítására. A módosítás lényege arra a megállapításra vezethető vissza, hogy a gyógyszerügyi munkaszervezés oktatásához és az anyag elsajátításához feltétlenül szükséges hosszabb ideig tartó gyógyszerügyi gyakorlat, amire az államvizsgás időszakban van lehetőség.

Az elkövetkezendő évek feladata a gyógyszerügyi munkaszervezés, a gyakorlati munka oktatásának minél eredményesebb megvalósítása. Egyetemünk másik két karán folyó oktatás módszertanát és nomenklatúráját analógiaként figyelembe véve, célunk a gyógyszerészeti „klinikum”, a gyógyszerügyi, gyógyszerellátási gyakorlat minél eredményesebb oktatásának megvalósítása.

Az Egyetemi Gyógyszertár oktatási munkájához tartozik a jövőben is a továbbképzés. E munkát szeretnénk még továbbfejleszteni, elsősorban a kórházi gyógyszerészek, de a közforgalmú gyógyszerészek és a galenusi laboratóriumok gyógyszerészeinek vonatkozásában is. E tekintetben mindig szívesen és készséggel állunk az Orvostovábbképző Intézet rendelkezésére.

A gyógyszerellátási és oktatási munka mellett fontos szerepet tölt be a tudományos munka továbbfejlesztése. Az intézet gyakorlati és oktatási feladataiból adódnak a tudományos témakörök, amelyek kutatásra, feldolgozásra várnak. Elsősorban említem meg a gyógyszerellátás kapcsán felmerülő recepturái és galenusi technológiai, gyógyszerstabilitási, gyógyszervizsgálati problémák tudományos megoldását, másodsorban a gyógyszerügyi szervezés területén felmerülő témák vizsgálatát, tervszerű feldolgozását. A gyógyszerügyi szervezés területén a jövőben feltétlenül nagyobb súlyt szeretnék fordítani a gyógyszerellátás múltjának, a gyógyszerészet történetének szisztematikus, feldolgozására. A múlt adatai gyakran hozzásegítenek bennünket a jövő megfelelő építéséhez. Külön témát jelent az egyetemi munkaszervezés, a gyógyszerügyi munka tárgyi, személyi feltételeinek tervszerű kutatása és kialakítása. A fentiekben felsorolt kutatási területek csak kiragadottak és közel sem ölelik fel azt a sok lehetőséget, amit a gyógyszerügyi szervezés és gyógyszerellátás területén megoldásra váró feladatként jelölhetnék meg.

A tudományos munka kereteink között három formában valósulhat meg: az itt dolgozók kutatási eredményei; általunk irányított tudományos diákköri munka; gyógyszerészdoktori értekezések, melyek ugyancsak irányításunkkal készülnek el.

A fentiekben röviden összefoglalni kívántam az elmúlt 20 év eredményeit és azokat a fejlesztési elképzeléseket, amelyek eddig foglalkoztattak, és amelyek irányában szeretném az Egyetemi Gyógyszertár munkáját a jövőben fejleszteni. Természetesen a tervekhez tárgyi, személyi feltételek, gazdasági források, pénzügyi lehetőségek szükségesek. Szeretném itt mindössze azt megemlíteni, hogy az Egyetem fejlesztése kapcsán 1975-re van tervezve a Hőgyes Endre utcai tömbben jelenleg működő orvostudományi intézetek áthelyezése, amikor az Egyetemi Gyógyszertár a felszabaduló helyiségekből bővítési lehetőséget kap. Ezenkívül 1980-ra várható egy új elméleti tömb felépítése, amelyben a tervek szerint a Gyógyszerésztudományi Kar intézetei is elhelyezést nyernek, köztük az Egyetemi Gyógyszertár is. Mindezek megvalósítása nemcsak az Egyetemi Gyógyszertár, hanem a gyógyszerészet, a magyar egészségügy, végső fokán a dolgozó magyar nép érdeke.

IRODALOM

1. *Zalai K.*: A Budapesti Orvostudományi Egyetem Gyógyszertárának Emlékkönyve. Budapest (1967). — 2. *Csikpe Z.*: Feljegyzés. Egyetemi Gyógyszertár (1955) — 3. Semmelweis Orvostudományi Egyetem Gyógyszerésztudományi Kari Tanácsának jegyzőkönyve (1969). — 4. A Budapesti Orvostudományi Egyetem Egyetemi Gyógyszertárának ügyrendje (1964). — 5. A Semmelweis Orvostudományi Egyetem Szerkezeti és Működési Szabályzata. Budapest (1970).

Dr. K. Zalai: *Двадцатилетнее развитие и директивы дальнейшего развития Будапештской Университетской Аптеки.*

Сообщение описывает развитие Университетской Аптеки в области снабжения лекарственными препаратами, обучения и научной работы с 1950 года, с времени национализации снабжения населения лекарственными препаратами. Нынешний Медицинский Университет им Семмелвейса отделялся от Будапештского Университета в 1951 году, самостоятельный факультет Фармацевтических Наук был создан в 1955 году. Эти факты имели влияние и на формирование задач и юридического положения Университетской Аптеки. Оригинально Университетская Аптека принадлежала к ряду центральных учреждений Университета, сегодня она является „организационной единицей обучения“ Фармацевтического Факультета. Автор считает наиболее целесообразной данную форму организации как с точки зрения самой аптеки, как и Фармацевтического Факультета и Университета. Так — аналогично Медицинским и Зубоврачебным Факультетам — на Фармацевтическом Факультете также осуществилось тройное единство обучения, лечебно-профилактической и научной работы. В дальнейшем в сообщении приводится обзор планов относительно дальнейшего развития Университетской Аптеки в области снабжения лекарственными препаратами, обучения и исследования.

Dr. Z. Zalai: *The development of the Pharmacy of the Budapest University during 20 years and the principles of its further development.*

The function of the University Pharmacy on the field of drug supply of the University Clinics, as well as on the field of teaching and scientific work is reviewed since 1950, the year of the socialization of the drug

supply system in Hungary. The present Semmelweis University of Medical Sciences has been separated from the Budapest University of Sciences in 1951. The independent Faculty of Pharmacy has been organized in 1955. The University Pharmacy belonged initially to the central institutions of the University; at present it is one of the „teaching organizational units“ of the Faculty of Pharmacy. This form of organization is believed to be the most advantageous from the view points both of the Pharmacy and the Faculty of Pharmacy, and of the University itself. The triple unity of teaching, healing and scientific work has been thus realized at the Faculty of Pharmacy, similarly to the conditions of the Faculty of General Medicine and Faculty of Dental Medicine. As a conclusion, the plans for further development of the activity of the University Pharmacy on all three terrains are broadly outlined.

Dr. K. Zalai: *Die zwanzigjährige Entwicklung und Entwicklungslinien der Universitätsapotheke Budapest.*

Überblickt wird die Entwicklung der Universitätsapotheke auf dem Gebiet der Arzneiversorgung, des Unterrichts und der wissenschaftlichen Tätigkeit seit 1950 der Verstaatlichung des Apothekenwesens. Die heutige „Semmelweis“ Medizinische Universität schied 1951 von der Universität der Wissenschaften Budapest aus, die selbstständige Pharmazeutische Fakultät wurde 1955 ins Leben gerufen. Diese Änderungen wirkten sich auch auf die Aufgaben und Rechtsstellung der Universitätsapotheke aus. Ursprünglich gehörte die Universitätsapotheke zu den zentralen Einrichtungen der Universität, heute gilt sie als organisatorische Unterrichtseinheit der Pharmazeutischen Fakultät. Auch der Verfasser betrachtet diese Organisationsform sowohl aus der Sicht der Apotheke, wie auch der Fakultät am besten geeignet. Somit hat sich auch an der Pharmazeutischen Fakultät die Einheit von Unterricht, Therapie und wissenschaftlicher Tätigkeit durchgesetzt. Desweiteren werden Gedanken zur Weiterentwicklung der Universitätsapotheke in der Lehrtätigkeit, Arzneimitelversorgung und Forschung zum Ausdruck gebracht.

(*Semmelweis Orvostudományi Egyetem, Egyetemi Gyógyszertár Budapest IX, Hőgyes Endre u. 7.*)

Érkezett: 1970. XII. 4.

Hírek — Közlemények

DR. RÓZSA PÁL 70 ÉVES

Dr. Rózsa Pál gyógyszerészt, a gyógyszerészeti tudományok doktorát, az Országos Közegészségügyi Intézet nyugdíjas tudományos főmunkatársát szeretettel köszöntjük 70. születésnapja alkalmából és — alkotó életének fontosabb adatait, eredményeit alábbiakban példaképpen kartársaink elé állítva — továbbra is erőt, egészséget kívánunk neki.

Rózsa Pál, tisztviselő család gyermekeként, 1901. március 1-én született Komáromban; ott végezte középiskoláit is. 1919-ben lépett a gyógyszerészi pályára és 1921-ben tette le a gyakorlati vizsgát. Egyetemi tanulmányait Budapesten végezte, s itt szerezte meg 1923-ban gyógyszerészmesteri, majd 1927-ben — már mint az Egyetemi Gyógyszerészeti Intézet tanársegéde — „summa cum laude“ minősítéssel a gyógyszerészdoktori oklevelet. Közben 1926-ban letette a gyógyszerértárvizsgálói (approbációs) vizsgát.

A Pázmány Péter Tudományegyetem Egyetemi Gyógyszertárában — később Gyógyszerészeti Intézetében — 1923-tól 1936-ig mint egyetemi gyakornok, majd mint tanársegéd tevékenykedett, amikor *Schulek* professzor hívására az Országos Közegészségügyi Intézet kötelékébe lépett. *Mozsonyi* professzor az ebből az alkalomból kiadott „Szolgálati bizonyítvány“-ban egyebek között a következő értékelést adta Rózsa dr. egyetemi működéséről: „... mind elméleti, mind gyakorlati téren elsőrendűen képzett, kiváló gyógyszerésznek ismertem meg, aki kitűnő képességeivel, nagy tudásával, szorgalmával, ambíciójával a legteljesebb megelégedésemet érdemelte ki, s őt bármilyen gyógyszerészi képesítést igénylő posztó betöltésére kiválóan alkalmasnak és megfelelőnek tartom.”

Az Országos Közegészségügyi Intézet kötelékébe